07/05/2026

«Σύληση, Διάσωση και Διαφύλαξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου»: Επιστημονική Ημερίδα στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη, 29 Απριλίου 2026, στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος, Επιστημονική Ημερίδα με θέμα «Σύληση, Διάσωση και Διαφύλαξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου», την οποία διοργάνωσαν το Τμήμα Ιστορίας, Πολιτικής και Διεθνών Σπουδών, η Έδρα UNESCO και η Έδρα Jean Monnet του

Πανεπιστημίου.

Η Ημερίδα εντάχθηκε στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και συγκέντρωσε επιστήμονες, ερευνητές και εκπροσώπους θεσμικών φορέων από την Κύπρο και την Ελλάδα. Μέσα από τις εισηγήσεις αναδείχθηκαν: το ζήτημα της διακίνησης πολιτιστικών αγαθών στο διεθνές πλαίσιο, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε καιρούς ενόπλων συρράξεων, η εφαρμογή της Σύμβασης της Χάγης και των πρωτοκόλλων της μέσα από τις δράσεις του Υπουργείου Άμυνας, το αρχείο της Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά της Κύπρου (Βιβλιοθήκη Βουλής των Ελλήνων), διαδρομές αρχαιοκαπηλίας στην Κύπρο με εστίαση στη δράση του Aydin Dikmen, οι προσπάθειες της κυπριακής Εκκλησίας για τον επαναπατρισμό κειμηλίων, ο ρόλος του ανακαινισμένου Βυζαντινού Μουσείου Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ ως κιβωτού εκκλησιαστικού πλούτου, ιστορίες διάσωσης και επαναπατρισμού αρχαιοτήτων, η αποτύπωση της λεηλασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στην ποίηση, και η σύνδεση της διάσωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς με την οικοδόμηση της ειρήνης. Η παράλληλη φωτογραφική έκθεση με απεικονίσεις αρχαιολογικών χώρων και θρησκευτικών μνημείων των κατεχομένων της Κύπρου συνέβαλε στη μετάδοση των μηνυμάτων και ενίσχυσε το αποτύπωμα της εκδήλωσης.

Τα μηνύματα του Αρχιεπισκόπου Κύπρου και του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Νεάπολις

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιος, ο οποίος και κήρυξε την έναρξη των εργασιών. Στον χαιρετισμό του, τόνισε τη σοβαρότητα, με την οποίαν προσεγγίζει η Εκκλησία τη διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς, αφού «η απώλεια ή καταστροφή της συνιστά πλήγμα στον ίδιο τον πυρήνα της ιστορικής και πολιτισμικής μας υπόστασης». Αναφέρθηκε, επίσης, με αγωνία στη συστηματική λεηλασία και βεβήλωση των ιερών ναών, των κοιμητηρίων, των αρχαιολογικών χώρων και των μουσείων και διαβεβαίωσε πως η Εκκλησία της Κύπρου θα συνεχίσει –σε συνεργασία με αρμόδιους θεσμούς– τις προσπάθειες για αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας και επιστροφή των κλαπέντων θησαυρών.

«Στόχος μας είναι η παραγωγή επιστημονικού έργου ως εργαλείου στα χέρια της διεθνούς κοινότητας για την προστασία της ακεραιότητας του πολιτιστικού περιβάλλοντος της Κύπρου από αλλότριες επιβουλές και καταστροφή. Το Πανεπιστήμιο Νεάπολις, ως ανώτατο ακαδημαϊκό και ερευνητικό ίδρυμα, αναλαμβάνει ουσιαστικό ρόλο στη μελέτη εκφάνσεων του πολιτισμού, ενισχύοντας

την κατανόηση της πολιτισμικής ταυτότητας και την ιστορική μνήμη», τόνισε ο Πρύτανης, Καθηγητής Παντελής Σκλιάς.

Οι προσπάθειες της Εκκλησίας Κύπρου για τη διάσωση της Πολιτιστικής μας κληρονομιάς – Επαναπατρισμός κειμηλίων

Όπως εξήγησε, στο πλαίσιο της εισήγησής του, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Νεαπόλεως κ. Πορφύριος, η τουρκική Εισβολή του 1974 και η συνεχιζόμενη, επί 52 χρόνια, κατοχή του 37% του νησιού, είχε ως αποτέλεσμα τη συστηματική λεηλασία εκκλησιαστικών και άλλων μνημείων, ανοίγοντας τον δρόμο στην αρχαιοκαπηλία και την παράνομη εξαγωγή και πώληση χιλιάδων εικόνων, τοιχογραφιών, ψηφιδωτών και ιερών σκευών. Η Εκκλησία της Κύπρου, σε συνεργασία με αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, έχει αναλάβει ένα δύσκολο και μακροχρόνιο αγώνα για τον εντοπισμό και επαναπατρισμό των εκκλησιαστικών κειμηλίων. Ο αγώνας αυτός συντονίζεται από τη Συνοδική Επιτροπή Ναοδομίας, Μνημείων και Χριστιανικής Τέχνης, η οποία συστάθηκε το 2008.

Η εκπροσώπηση του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄

Το Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας του, βάσει μνημονίου, με το Πανεπιστήμιο Νεάπολις εκπροσωπήθηκε στην ημερίδα με δύο εισηγήσεις:

Ο Διευθυντής του Βυζαντινού Μουσείου και της Πινακοθήκης του Ιδρύματος Δρ Ιωάννης Ηλιάδης ανέπτυξε το θέμα: «Το ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο:

Επαναπατρισθέντες θησαυροί, συντήρηση, έκθεση και πολιτιστική διπλωματία».

Όπως εξήγησε, το Βυζαντινό Μουσείο Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ μετά από πέντε χρόνια ριζικής ανακαίνισης άνοιξε εκ νέου για το κοινό τον Μάρτιο 2025 φιλοξενώντας σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους τους επαναπατρισθέντες θησαυρούς, οι οποίοι φιλοξενούνται στο Μουσείο, μετά από τη συντήρησή τους με καινοτόμες, για τα κυπριακά δεδομένα, τεχνικές. Μια σύγχρονη μουσειολογική προσέγγιση επέτρεψε την έκθεση των θησαυρών ανάμεσα στα εκθέματα της μόνιμης συλλογής σε χρονολογική σειρά και με ειδικά αναλόγια, κωδικούς QR, οθόνες αφής, ολογράμματα, βίντεο, τρισδιάστατες απεικονίσεις και γυαλιά εικονικής πραγματικότητας και να αφηγηθεί την τραγική ιστορία τους με αντικειμενικότητα και παράλληλα να αναδείξει το έργο της Πολιτείας και της Εκκλησίας για τη διάσωσή τους.

Η Δρ Σωτηρούλα Βασιλείου, επιστημονική λειτουργός του Ιδρύματος, ανέπτυξε το θέμα: «‘Ο θρυμματισμένος κόσμος της Κύπρου’ και ο αγώνας για τις ‘σκορπισμένες ψηφίδες’ μέσα από την ποίηση».

Σύμφωνα με την ομιλήτρια, η ποίηση λειτουργεί ως καθρέφτης των γεγονότων και με τη δυναμική της μπορεί να συμβάλει στην αναδιαμόρφωση του ειδώλου και του πλαισίου. Τα ποιήματα με επίκεντρο τη λεηλασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, γραμμένα στους «καιρούς της λύπης και της εξορίας», από βιωματικούς μάρτυρες αλλά και νεώτερους δημιουργούς, από την επαύριον της Εισβολής έως και σήμερα, ανασυνθέτουν την τοιχογραφία της πατρίδας και ανανοηματοδοτούν τον «θρυμματισμένο κόσμο της Κύπρου» (Λεύκιος Ζαφειρίου). Ενίοτε, η εστίαση είναι ειδική, σε ένα μνημείο, άλλοτε, το παράθυρο διευρύνεται, καταγγέλλοντας τις πρακτικές συνολικά. Σε ένα νησί τυραννισμένο από τον θάνατο, την προσφυγιά, τον φόβο, την απώλεια και την αγωνία η ποίηση γίνεται πνοή. Ο δημιουργός είναι παρατηρητής που περιγράφει, καταγγέλλει και καλεί σε δράση για την αποκατάσταση. Στην εισήγηση αναδείχθηκαν αυτές οι όψεις και οι διάλογοι.

Όπως καταγράφηκε και στο Δελτίο Τύπου του Πανεπιστημίου Νεάπολις, «η ημερίδα επιβεβαίωσε την ανάγκη συντονισμένης δράσης μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, κρατικών φορέων, εκκλησιαστικών θεσμών και διεθνών οργανισμών για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου και την τεκμηριωμένη διεκδίκηση της».

Μίλησαν (αλφαβητικά):

Δρ Ευτυχία Αναστοπούλου, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων – Τμήμα

Κοινοβουλευτικών Αρχείων

Δρ Σωτηρούλα Βασιλείου, Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ’

Κλεοπάτρα Ευσταθίου, CEDEFOP – Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Δρ Ιωάννης Ηλιάδης, Βυζαντινό Μουσείο Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ’

Αγγελική Καραπάνου, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων –Τμήμα Κοινοβουλευτικών Αρχείων

Δρ Γεώργιος Παυλίδης, Νομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

Επίσκοπος Νεαπόλεως κ. Πορφύριος

Κωνσταντίνος Χαϊλής, Ταγματάρχης Δικαστικού Σώματος Εθνικής Φρουράς – Τομέας Νομικών Θεμάτων Υπουργείου Άμυνας

Δρ Αικατερίνη Χατζηστυλλή, Universitas Foundation

Δρ Χαράλαμπος Χοτζάκογλου, Ιερά Μονή Κύκκου – «Βήμα Θρησκειών και Πολιτισμών». Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών.

Χαιρέτισαν:

Α.Μ. Αρχιεπίσκοπος Κύπρου, κ.κ. Γεώργιος

Σωτηρούλα Σταυρή-Σωκράτους, Δημοτική Σύμβουλος Δήμου Ακανθούς

Καθηγητής Παντελής Σκλιάς, Πρύτανης, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

Συμπεράσματα: Δρ Αικατερίνη Παπαζαχαρία – Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος (Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής).

www.nup.ac.cy
Neapolis
University
Pafos
YOUR VISION
YOUR OPPORTUNITY
YOUR SUCCESS
Neapolis
University
Pafos

www.nup.ac.cy
Neapolis
University

κ. Πορφύριος
Επισκοπος Νεαπολιτης
Αγγελική Καραπάνου
Δρ. Ιωάννης Ηλιάδης